

Advies voor richtlijnen
voor het milieu-effectrapport
Baggerbergingsplan Utrecht

25 februari 1994

579-30

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport Baggerbergingsplan
Utrecht / [Commissie voor de milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie
voor de milieu-effectrapportage

ISBN 90-5237-649-2

Trefw.: milieu-effectrapportage ; Utrecht (provincie) / baggerspecie ; opslag ;
Utrecht (provincie).

commissie voor de milieu-effectrapportage

Aan het College van Gedeputeerde Staten
van de provincie Utrecht
t.a.v. bureau Waterhuishouding van de dienst
Water en Milieu
Postbus 80300
3508 TH UTRECHT

uw kenmerk
MN/mnh 441730

uw brief
d.d. 9 december 1993

ons kenmerk
U160-94/Sf/cr/579-31

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
Baggerbergingsplan Utrecht

doorkiesnr.
030 - 347638

Utrecht,
25 februari 1994

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het baggerbergingsplan Utrecht.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan. Voor de hoofdpunten van het advies wordt verwezen naar de samenvatting.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de tot standkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik heeft gemaakt van haar aanbevelingen.

Hoogachtend,

ir. P. van Duursen,
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Baggerbergingsplan Utrecht

Advies voor richtlijnen voor het milieu-effectrapport
Baggerbergingsplan Utrecht

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor richtlijnen voor het
milieu-effectrapport Baggerbergingsplan Utrecht,

uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht door de
Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. Baggerbergingsplan Utrecht

de secretaris

ir. R.I. Seijffers

de voorzitter

ir. P. Duursen

Utrecht, 25 februari 1994

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Samenvatting	1
1 Inleiding	3
2 Doel en probleemstelling, beleid en besluiten	4
2.1 Probleemanalyse	4
2.1.1 Aanbod	5
2.1.2 Methode locatiekeuzen	6
2.2 Besluitvorming	10
2.3 Beleidskaders	10
3 Voorgenomen activiteit en alternatieven	11
3.1 Algemeen	11
3.2 Locatiekeuze	11
3.3 Inrichtingsvarianten - eerste fase	12
3.4 Inrichtingsvarianten - tweede fase	13
3.5 Nulsituatie	15
3.6 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast	15
4 Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en milieugevolgen	16
4.1 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling	16
4.1.1 Studiegebied(en)	16
4.1.2 Bestaande milieutoestand en autonome ontwikkeling	16
4.2 Gevolgen voor het milieu	17
4.2.1 Algemeen	17
4.2.2 Bodem, grond- en oppervlaktewater	18
4.2.3 Woon- en leefmilieu	18
4.2.4 Levensgemeenschappen, flora, fauna	19
4.2.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	19
4.2.6 Andere effecten	19
5 Vergelijking van de alternatieven	20
6 Leemten in kennis, evaluatie achteraf	21
7 Vorm en presentatie van het MER	22

Bijlagen

1. Brief van bevoegd gezag d.d. 9 december 1993, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Openbare bekendmaking in Staatcourant nr. 238, d.d. 10 december 1993
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

SAMENVATTING

Dit advies betreft richtlijnen voor het MER ten behoeve van de besluitvorming over het baggerbergingsplan van de provincie Utrecht.

Volgens de Commissie verdienen voor de besluitvorming in het bijzonder de volgende onderwerpen nadere uitwerking:

Doel en probleemstelling, beleid en besluiten

- Voor de bepaling van de benodigde totale stortcapaciteit is inzicht nodig in het provinciale baggerverwijderingsbeleid voor zover daardoor de samenstelling en de hoeveelheden van de te storten specie wordt bepaald:
 - preventieve, brongerichte maatregelen in relatie tot het rendement van saneringsmaatregelen;
 - hoe de landelijke doelstelling van (20%) verwerken van klasse 2, 3 en 4 baggerspecie in Utrecht kan worden vertaald;
 - (acceptatie) criteria ter sturing van provinciale baggerstromen;
 - de behoefte aan tijdelijke opslag;
 - nadere uitwerking van een aantal richtlijnen voor baggerstortplaatsen;
 - de baggerefficiency.
- Een maximum- en minimum aanbodscenario voor enerzijds onderhoudspecie en anderzijds saneringsspecie; de onzekerheden in de aannamen dienen te worden gemotiveerd.
- Hoeveelheden in situ m³; zwaartepunten herkomstgebieden per baggerklasse (voor een optimale transportlogistiek) en de chemische en granulaire samenstelling (zandgehalte in verband met scheiden en hergebruik).
- In- en export van (kwaliteiten) baggerspecie van en naar andere provincies en afspraken over gezamenlijke verwerking of uitwisseling van te storten specie.
- De locatie- en inrichtingskeuze hangen sterk met elkaar samen. In de eerste fase van de m.e.r. moeten voor de locaties op land en in (nieuwe) plassen een basisinrichtingsvariant (zonder peilbeheersing, zonder aanbrengen afdichtende lagen) en een meest milieu-vriendelijk inrichtingsvariant (met voorzieningen) in globale termen op hun milieugevolgen worden vergeleken. In de tweede fase gaat het vooral om de absolute zwaarte en omvang van de reeds in de eerste fase beschreven milieu-effecten van de dan gekozen locaties en dienen de effectbeperkende en mitigerende maatregelen concreet en in meer detail te worden beschreven. Ook de eindbestemming en nazorg dienen dan nauwkeuriger te worden beschreven.
- Relevant(e) overheidsbeleid en- besluiten dienen te worden beschreven.
- De verhouding tussen de milieucriteria uit de startnotitie en de richtlijnen voor baggerstortplaatsen uit deel 2 van het recente (rijks) Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie.
- Met name gebieden met geringe inzigging dienen uit het oogpunt van beheersbaarheid alsnog in de locatieselectie te worden betrokken. Dit mede om te voorkomen dat locaties nabij herkomstzwaartepunten en logistiek gunstig gelegen op voorhand worden uitgesloten.
- De Commissie geeft een aantal extra selectiecriteria (zie par. 2.1.2).

Voorgenomen activiteit en alternatieven

Te beschrijven zijn:

- De nulsituatie; niet storten is geen reëel alternatief.
- Van een stortplaats in twee uitwerkingsfasen:
 - de vorm;
 - de indeling;
 - isolatie, beheersbaarheid en controle: een risico-analyse van het falen van de voorzieningen;
 - waterhuishouding; bij de locatiekeuze zo veel mogelijk gebruik maken van gunstige (geo) hydrologische omstandigheden;
 - aanvoer en wijze van storten;
 - acceptatie, exploitatie, beheer en nazorg.
- Een alternatief met storten buiten de provincie (gevolgen van transport en de logistiek daarvoor) voor het geval binnen de provincie geen locaties beschikbaar komen.
- Het meest milieuvriendelijke alternatief.

Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en milieugevolgen

De beschrijving van de bestaande milieutoestand, de autonome ontwikkeling daarvan en de milieugevolgen van de diverse alternatieven moeten zich met name richten op:

- (Veranderingen) in de (geo) hydrologische situatie;
- omvang van fluxen naar het grondwater;
- omvang van de bodemzone waarin na 100 respectievelijk 10.000 jaar de streefwaarden voor grondwaterkwaliteit worden overschreden;
- het risico van falen van de voorzieningen (risico-analyse; inherente veiligheid);
- gevolgen voor natuurwaarden;
- visuele effecten van de stort (boven maaiveld).

Vergelijking van de alternatieven

Een duidelijke presentatie van de verschillen in de gevolgen voor het milieu van de diverse locatie-alternatieven voor de basisinrichtingsvariant en de meest milieuvriendelijke variant is nodig, dit in vergelijking met milieukwaliteitseisen en uitgangspunten van het milieubeleid. Ook inzicht in (globale) kostenramingen van de verschillende alternatieven en van te treffen milieubeschermdende maatregelen is gewenst.

Leemten in kennis, evaluatie achteraf, presentatie en samenvatting

- Een beschrijving van leemten in kennis en hun betekenis voor de besluitvorming, alsmede een aanzet tot een evaluatieprogramma.
- Een beknopt MER met een samenvatting die een duidelijk overzicht geeft van de aandachtspunten die van belang zijn voor de besluitvorming.
- Met tabellen en kaarten kan de onderlinge vergelijking van de alternatieven ook inzichtelijk worden gepresenteerd.

Ter onderbouwing van het beleid voor de berging van baggerspecie die vrijkomt in de periode 1993-2010 (het baggerbergingsplan), als uitwerking van het Tweede Provinciaal Afvalstoffenplan van 1991 (PAP II) van de provincie Utrecht zal milieu-effectrapportage worden toegepast. Een aantal strategische beleidskeuzen met betrekking tot de verwerking voor ander gebruik en het op de kant brengen van baggerspecie zullen worden gemaakt. In deze m.e.r. gaat het met name om de locatiekeuze van één of meer stortplaatsen en de inrichting daarvan voor onderhoudsspecie en saneringsspecie. Het gaat tot 2010 naar schatting om de verwijdering van ca. 6,5 miljoen m³ verontreinigde baggerspecie.

De milieu-effectrapportage zal uit twee gecombineerde delen bestaan: een locatieselectiedeel en een specifiek inrichtingsdeel.

In de startnotitie worden de resultaten van een voorselectie (drie selectiefasen) van potentiële locaties gegeven. De resulterende voorlopige "zoekgebieden" worden in het eerste deel van de m.e.r. ten opzichte van elkaar nader op geschiktheid voor de berging van baggerspecie beoordeeld, hetgeen moet leiden tot een (ontwerp-)locatiebesluit. Het is de bedoeling dat in dit besluit, als uitwerking van PAP II en van het (nieuwe) streekplan Utrecht, de locaties zullen worden vastgelegd waarbinnen een bagger(specie)stortplaats zal kunnen worden gerealiseerd. Tezamen met het locatiebesluit zullen zonodig aanvullende richtlijnen voor het inrichtingsdeel (voor vergunningen Wet milieubeheer en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren) van de m.e.r. worden vastgesteld.

Gedeputeerde Staten van Utrecht zijn (coördinerend) bevoegd gezag. De provincie Utrecht (dienst Water en Milieu, bureau Waterhuishouding), de directie Utrecht van Rijkswaterstaat en de Stichtse Waterschapsbond zijn de gezamenlijke initiatiefnemers.

Met de brief van 9 december 1993 (zie bijlage 1) stelde het bevoegd gezag de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid om te adviseren over richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER). Tevens werd de start van de procedure bekendgemaakt¹] en de startnotitie ter inzage gelegd.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies 'de Commissie' genoemd²]. Het doel van het advies van de Commissie is de gewenste inhoud voor het MER aan te geven.

Bij de opstelling van het advies heeft de Commissie de tijdig via het bevoegd gezag ontvangen commentaren en opmerkingen (tot en met 18 februari 1994)³] in beschouwing genomen. Daartoe is de adviestermijn van de Commissie met een week verlengd.

1 Zie bijlage 2.

2 Voor samenstelling zie bijlage 3.

3 Voor een overzicht zie bijlage 4.

DOEL EN PROBLEEMSTELLING, BELEID EN BESLUITEN

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven."*

2.1 Probleemanalyse

In het MER dient het doel van de voorgenomen activiteit duidelijk geformuleerd en gemotiveerd te worden aan de hand van een uitwerking van de probleemstelling. Het doel dient zodanig te zijn geformuleerd, dat duidelijk wordt welke alternatieven en varianten in de twee fasen van deze m.e.r. (nog) voor een beschouwing in aanmerking komen.

Voor een goede uitwerking van de benodigde stortcapaciteit van baggerspecie is inzicht nodig in de onderdelen van het provinciale baggerspecieverwijderingsbeleid die gevolgen hebben voor de samenstelling en hoeveelheden definitief te storten specie. Deze onderwerpen zullen met name bij de onderbouwing van strategische beleidskeuzen in het (op te stellen) provinciale beleidsplan baggerverwijdering/verwerking aan de orde moeten komen. De resultaten daarvan dienen ook in het MER te worden beschreven. Het betreft de volgende onderwerpen:

Preventie

- Brongerichte maatregelen, met name diffuse bronnen maar ook lokale bronnen, mede in verband met te nemen saneringsmaatregelen ("dweilen met de kraan open").

Verwerken en toepassen

- Het formuleren van criteria voor hergebruik, nuttige toepassing en scheiding van baggerspecie. Op deze wijze is het mogelijk aan te geven welke baggerspecie(klassen) be- of (her)verwerkt kunnen/moeten worden en welke baggerspecie al dan niet gestort mag worden en kunnen de provinciale baggerspeciestromen worden gestuurd.
- Het zoeken naar provinciale mogelijkheden voor het nuttig toepassen, al dan niet na scheiden of reiniging, van klasse 2 baggerspecie.
- Hoe de landelijke doelstelling van (20%) verwerken van klasse 2, 3 en 4 baggerspecie in 2000 in Utrecht kan worden vertaald.

Storten

- Het formuleren van acceptatiecriteria voor het storten van baggerspecie.
- In hoeverre (tijdelijke) opslagcapaciteit moet worden gerealiseerd (ter ontwatering, bewerking of voor compartimentering en ter overbrugging van gebrek aan stortcapaciteit).
- Het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie geeft een aantal richtlijnen voor baggerstortplaatsen, die op provinciaal niveau nadere uitwerking en nadere detaillering behoeven.

2.1.1

Aanbod

De jaarlijkse en totale hoeveelheid (in situ m³) per aanbodperiode (tot 2000 en 2000-2010), herkomst en kwaliteit (klasse, chemische en granulaire samenstelling) van de baggerspecie moet duidelijk worden beschreven voor de volgende speciestromen:

- uit rijkswateren;
- uit provinciale wateren;
- uit gemeentelijke en particuliere havens;
- de zogenoemde slootspecie;
- eutrofe specie ⁴];
- saneringsspecie.

Een nadere specificatie van de hoeveelheden specie per regio is zinvol vanuit de optiek van transport naar de stortlocaties (zwaartepunten herkomst). Een overzichtskaart met de herkomstgebieden van baggerspecie per klasse is nuttig.

Wat betreft de chemische samenstelling van de baggerspecie dient ten minste een indicatie te worden gegeven van het voorkomen en de gemiddelde gehalten van de meeste essentiële stoffen behorende tot de macroparameters, zware metalen en olie en met speciale aandacht voor organische microverontreinigingen, zoals PAK's en PCB's. Wat betreft de granulaire samenstelling dient ook te worden ingegaan op het zandgehalte (in verband met scheiding en hergebruik).

Voor het aanbod van baggerspecie in de tijd, waarbij onderscheid is te maken tussen onderhoudsspecie en saneringsspecie, kunnen een maximum en een minimum scenario worden geformuleerd die zijn gebaseerd op een uitwerking van de onzekerheden in de gedane aannamen over:

- geschatte hoeveelheden en klassen baggerspecie;
- de mate van verwerking;
- de relatie tussen preventie en saneren ("dweilen met de kraan open");
- baggerefficiency.

4 Zie bijlage 4, reactienr. 14.

Deze aannamen dienen gemotiveerd te worden. Daarbij moet worden aangegeven welke beslissingen (en door wie) daarvoor noodzakelijk zijn.

Bij de herkomstlocaties van onderhoudsspecie dienen tevens de (dringende) redenen van onderhoud te worden vermeld.

Ten aanzien van de baggerefficiëncy, hoe door de wijze van baggeren de hoeveelheid te storten specie te beperken, is het van belang aan te geven wat de invloed is van het gebruik maken van:

- werktuigen die verspreiding van verontreinigde specie tijdens het baggeren door vertroebeling en mors voorkomen;
- werktuigen die met een grote nauwkeurigheid beperkte laagdikten kunnen baggeren;
- een dusdanige wijze van baggeren, dat de dichtheid in het middel van vervoer (het baggerschip e.d.) de in-situ dichtheid benadert, dit om de milieubelasting tijdens het transport van de specie en de hoeveelheid van de in de stort te brengen specie te beperken (door zo compact mogelijk in te brengen).

Dit alles moet leiden tot een schatting van de benodigde totale capaciteit van de stortlocatie(s), waarbij uiteraard reeds rekening is gehouden met de verwerkingsdoelstellingen zoals verwoord in het Beleidsstandpunt Verwijdering baggerspecie (pag. 17,18) ⁵].

De resulterende benodigde stortcapaciteit moet worden afgezet tegen de capaciteit per stortlocatie (bijvoorbeeld de Juliusput).

Voorts dient te worden beschreven wat het beleid zal zijn voor im- en export van (kwaliteiten) baggerspecie van en naar andere Nederlandse provincies en in hoeverre er afspraken (samenwerkingsverbanden) zullen worden gemaakt voor gezamenlijke verwerking of uitwisseling van te storten baggerspecie.

2.1.2 **Methode locatiekeuzen**

In de startnotitie staat beschreven, dat gekozen is voor een gefaseerde m.e.r.: in de eerste fase worden één of meerdere locaties (of een combinatie) gekozen om vervolgens in de tweede fase gedetailleerd in te gaan op inrichtingsmogelijkheden op deze locatie(s). Deze fasering laat onverlet, dat locatiekeuze en inrichtingskeuze sterk met elkaar samenhangen. De te verwachten milieugevolgen spelen een belangrijke rol bij de locatiekeuze. Deze milieugevolgen zijn ondermeer afhankelijk van de te kiezen inrichting.

Voor zover van belang voor het maken van een onderscheid tussen alternatieven, zal dan óók ten behoeve van de locatiekeuze in het MER ingegaan moeten worden op inrichtingsmogelijkheden, met name wat betreft de hoofdinrichtingstypes voor het storten op land en in (nieuwe) plassen en de daarbij realiseerbare IBC-voorzieningen.

5 In het jaar 2000 20% van de klasse 2,3,4 specie; het aandeel na 2000 neemt toe. De verwerking van klasse 2 specie zal naar verwachting met name gericht zijn op het scheiden; de verwerking van klasse 3 en 4 met name op reinigen en immobiliseren.

Eerste fase

Uitgegaan wordt van de in de startnotitie genoemde zoekgebieden (hoofdstuk 5; potentiële locaties). In het MER dient op transparante wijze te worden beschreven hoe op basis van toepassing van de selectiecriteria uit de startnotitie de voorselectie (de uitsluitende en de beperkende fase) heeft geresulteerd in de genoemde potentiële locaties en met name welke wegingsfactoren daarbij zijn gebruikt ⁶].

Met name de milieucriteria verdienen een nadere motivering en onderbouwing. Tevens dient te worden aangegeven hoe deze criteria zich verhouden tot de richtlijnen voor baggerstortplaatsen uit deel 2 van het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie ⁷].

De Commissie is van mening, dat met name gebieden met geringe inzijging uit het oogpunt van beheersbaarheid op voorhand niet uitgesloten (hadden) mogen worden voor de berging van baggerspecie ⁸]. Met het criterium "geen inzijging" uit de startnotitie worden mogelijk ook regio's uitgesloten, waaronder het gebied in de omgeving van het Amsterdam-Rijnkanaal, die logistiek zeer aantrekkelijk gelegen zijn.

Voor zover de toepassing van de landelijke criteria tot nog andere zoekgebieden leidt, moeten deze alsnog bij de nadere locatieselectie worden betrokken.

Dit zou als volgt kunnen geschieden:

- Een onderbouwing van de milieucriteria in relatie tot de richtlijnen van het Rijk (zie ook 3.2.).
- Het ontwikkelen van een of meer basisvarianten voor een baggerstort en deze zowel projecteren op de voorgeselecteerde locaties uit de startnotitie als op een of meerdere locaties die op grond van milieucriteria eerder zijn afgevallen.
- Vervolgens de basisvariant(en) op een geselecteerde locatie op hoofdlijnen vergelijken met de basisvariant(en) op een eerder op basis van de tweede voorselectiefase afgevallen locatie aan de hand van alle mogelijke milieuaspecten.

Het aantal storten en de plaats daarvan (geografische spreiding) dient te worden onderbouwd met het oog op de zwaartepunten van herkomstgebieden van te storten baggerspecie en de optimale transportlogistiek daarvoor, dit in verband met energieverbruik, luchtverontreiniging en logistieke kosten.

Verder verdienen met name de volgende criteria een nadere onderbouwing:

- De grenswaarde van 6,5 megamol(+) adsorptiecapaciteit per ha bij storten op land.

6 Zie bijlage 4, reactienr. 32.

7 Tweede Kamer, vergaderjaar 1993-1994, 23450 nr.1.

8 Zie ook bijlage 4, reactienr. 15, 16, 23, 32.

- Gebaseerd op de Richtlijn onderafdichtingsconstructies ^{9]} is bij storten op land als uitgangspunt gehanteerd dat na aanleg de berekende zetting maximaal 0,25 m mag bedragen. Maatgevend evenwel zijn optredende en niet in voldoende mate te corrigeren zettingsverschillen.
Het is de Commissie niet duidelijk waarom deze voor andere typen stortplaatsen bedoelde richtlijn hier is toegepast.

Aanvullend op en ter verduidelijking van de criteria genoemd in de startnotitie acht de Commissie tevens voor de nadere selectie van belang:

- Het uitsluiten van gebieden met sterke kwel met beïnvloeding van de kwaliteit van oppervlaktewater en doorwerking daarvan op de vegetatie;
- een locatie liggend in een logistiek aantrekkelijk gelegen gebied ten opzichte van zwaartepunten van de herkomst van de baggerspecie;
- de mogelijkheid van een voor de ruimtelijke ontwikkeling (doelmatige) volgbestemming van de locatie; bijvoorbeeld natuurontwikkeling, groenzône (randstandgroenstructuur), verbetering ecologische hoofdstructuur, recreatie;
- de aanwezigheid van stiltegebieden;
- grondmechanische eigenschappen;
- relatie met in uitvoering zijnde landinrichtingsprojecten ^{10]};
- ontwikkelingen in de naaste omgeving, zoals ten aanzien van stedenbouw;
- intrekgebieden grondwaterwinning ^{11]}.

Behoudens de planologische en milieucriteria dienen ook de bestuurlijk-juridische en financieel-economische criteria geëxpliciteerd te worden; deze laatste mede met het oog op de doelmatigheid van de bagger-afvalverwijdering.

Duidelijk moet worden beschreven wat de bestuurlijke status van de (voorlopige) inperking van locaties in de startnotitie is en in hoeverre bij de vaststelling van de richtlijnen voor het MER of na vaststelling van het nieuwe Streekplan Utrecht locaties kunnen afvallen of er bij kunnen komen.

In de inspraak ^{12]} wordt bij de locatie bij Montfoort, het zuidwestgedeelte van het landgoed Linschoten opgemerkt, dat deze in een kerngebied van de Ecologische Hoofdstructuur ligt. In het verslag van de hoorzitting ^{13]} wordt vastgesteld, dat "Uit vergelijking van het kaartmateriaal met p. 20 van de startnotitie is gebleken dat het zoekgebied op het grondgebied van de gemeente Montfoort kerngebied in de ecologische hoofdstructuur is en derhalve als zoeklocatie afvalt."

9 In de startnotitie op pag. 22 aangeduid als "Richtlijn drainagesystemen en controlesystemen grondwater voor stort- en opslagplaatsen", VROM d.d. februari 1993.

10 Zie bijlage 4, reactienr. 3, 7, 11 e.a.

11 Zie bijlage 4, reactienr. 2, 5.

12 Zie bijlage 4, reactienr. 1, 4, 6, 9, 12, 13, 18, 24.

13 Zie bijlage 4, reactienr. 9.

In de inspraak ^{14]} wordt de toekomstige zandwininput bij Den Oord in Wijk bij Duurstede genoemd. Nagegaan zou moeten worden of deze locatie aan de selectiecriteria kan voldoen.

Bij vergelijking van de potentiële zoeklocaties met het Beleidsplan Natuur en Landschap Provincie Utrecht (van 18-3-1992) is het de Commissie opgevallen, dat ook de volgende twee locaties mogelijk niet geheel in overeenstemming zijn met de daarin aangegeven kerngebieden:

- De zone direct langs het Eemmeer ten Oosten van de Eem: kerngebied (ontwikkelingsbeheersgebied). Daarbij kan worden opgemerkt, dat in het kader van de verplaatsing van drinkwaterwinningslocaties vanuit het Gooi ter plaatse een oevergrondwaterwinning is gepland, waarvoor de procedure in het kader van de Grondwaterwet in 1993 is gestart ^{15]}.
- De locatie ten Oosten van Wijk bij Duurstede: kerngebied (ontwikkelingsbeheersgebied) van het deel ten noorden van de Ameronger Wetering ^{16]}.

Zo nodig dient te worden aangegeven welke categoriën (deel)gebieden van de kerngebieden die worden aangegeven in het Beleidsplan Natuur en landschap van de provincie in de eerste, uitsluitende selectiefase niet van toepassing zijn geweest en waarom.

Uitgaande van een "basisinrichtingsvariant" per locatie (zonder peilbeheersing, zonder aanbrengen afdichtende lagen) moeten in het MER de te verwachten emissies en milieugevolgen globaal voorspeld worden.

Uitgaande van deze voorspellingen moet vervolgens voor ieder van de locaties een "meest milieuvriendelijke inrichtingsvariant" (MM-variant) ontwikkeld worden (met aanvullende voorzieningen). Bij de formulering van de MM-varianten dienen in elk geval de drie uitgangspunten voor baggerspeciestortplaatsen uit het Beleidsstandpunt (pag. 39 en volgende) en de uitwerking daarvan in beschouwing te worden genomen.

Bij de milieuvoorspellingen in de eerste fase kan worden volstaan met berekeningen op basis van schematisaties van de geohydrologische situatie bij de verschillende locaties.

Tweede fase

In de tweede fase gaat het vooral om de absolute zwaarte en omvang van de reeds in de eerste fase beschreven milieu-effecten van de dan gekozen locaties en dienen de effectbeperkende en mitigerende maatregelen concreet en in meer detail te worden beschreven. Ook de eindbestemming en nazorg zullen dan nauwkeuriger dan in de eerste fase moeten worden beschreven.

14 Zie bijlage 4, reactienr. 32.

15 Zie bijlage 4, reactienr. 27.

16 Zie bijlage 4, reactienr. 24.

2.2 Besluitvorming

Het MER moet een *korte en bondige* beschrijving geven van de geschiedenis van de besluitvorming terzake tot nu toe.

Aangegeven moet worden voor welke besluiten het MER wordt opgesteld en welke fasering er in de besluitvorming zal plaatsvinden en via welk tijdpad. Daarbij wordt aangegeven of er wel of geen formeel locatiebesluit zal worden genomen waarop inspraak en advisering gaat plaatsvinden, inspraak ook ten aanzien van nadere richtlijnen voor het tweede deel (vergunningenniveau) van deze combi-m.e.r. Aangegeven dient te worden hoe de locatieselectieprocedure zich verhoudt tot die van de vaststelling van het nieuwe streekplan en in welke mate dit streekplan invloed kan hebben op de voorliggende locatieselectie. Ook moet in het MER worden aangegeven welke besluiten in een later stadium genomen moeten worden om het project te kunnen uitvoeren.

2.3 Beleidskaders

Vermeld dient te worden op welke wijze reeds genomen overheidsbesluiten (op onder meer het gebied van ruimtelijke ordening, waterhuishouding, baggerspecie, milieu, natuur en landschap) en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden kunnen stellen aan de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten. Ook convenanten en bestuursovereenkomsten kunnen daartoe behoren.

Behoudens aan de in § 7.3 van de startnotitie genoemde plannen en besluiten, vraagt de Commissie aandacht voor:

- Het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie van 13 oktober 1993.
- De Evaluatie Nota Water van 11 februari 1994.
- Het Beheersplan Rijkswateren 1992-1996 ¹⁷].
- Het Natuurbeleidsplan (met name met betrekking tot de ecologische kerngebieden waartoe ook de Randmeren behoren) ¹⁸].
- Het Structuurschema Groene Ruimte (PKB kaarten I, 7 en 11).
- Intentieprogramma stiltegebieden / verdrogingsgebieden/ bodemsaneringsgebieden.
- Beleidsplan natuur en landschap Utrecht (met ecologische hoofdstructuur en inclusief relatienotagebieden 1e en 2e fase) ¹⁹].
- Landinrichtingsplannen (in ontwikkeling of in uitvoering).
- Waterkwaliteitsplan 1984, inclusief hydrobiologisch waardevolle gebieden.
- Integrale waterbeheersplannen van waterbeheerders.
- Aankoopplan natuurgebieden in Utrecht.
- Plan ecologische verbindingszones provincie Utrecht.
- Kaart Meldingsgebieden archeologie.
- Recreatiebasisplannen.
- Het ontgrondingenbeleid.

17 Zie bijlage 4, reactienr. 14.

18 Zie bijlage 4, reactienr. 14.

19 Zie bijlage 4, reactienr. 32.

- De Natuurbeschermingswet in verband met eventueel storten in natuurgebied (zoals Eemmeer) ²⁰].

3 VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen"*.

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast".

3.1 Algemeen

In de eerste fase van de m.e.r. is primair de locatiekeuze aan de orde. De van belang zijnde milieu-aspecten dienen zodanig omschreven te worden dat een reële vergelijking mogelijk is. Alternatieven die niet reëel zijn, omdat ze bijvoorbeeld niet voldoen aan de geformuleerde eisen of randvoorwaarden, hoeven na zorgvuldige beargumentering niet verder uitgewerkt te worden.

Gelet op de startnotitie (zie pag. 26) dient ook een alternatief te worden uitgewerkt, dat uitgaat van storten buiten de provincie voor het geval er binnen Utrecht geen locaties beschikbaar zijn. Bij dit alternatief zullen met name uitgewerkt moeten worden de gevolgen van het (grootschalige) transport, van tijdelijke depots en/of van andere voorzieningen voor bewerking en overslag. Welke mogelijkheden zijn er bijvoorbeeld voor storten dan wel verwerken van een of meer klassen verontreinigde baggerspecie in andere provincies?

In de inspraak ²¹] wordt op de mogelijkheid van een bovenregionale baggerspeciestort in het IJmeer gewezen, waartoe binnenkort, zo wordt gesteld, een m.e.r.-procedure zal starten.

3.2 Locatiekeuze

In het MER dient nader inzicht te worden gegeven in de wijze waarop de in de startnotitie genoemde lokaties zijn geselecteerd en de wijze waarop de voorkeurbepaling tot stand is gekomen. Hierbij dienen de gehanteerde uitgangspunten, randvoorwaarden en toetsingscriteria genoemd en gemotiveerd te worden en te worden getoetst aan de richtlijnen voor baggerspeciestortplaatsen (deel 2 van het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie). Wanneer de tijdens de haalbaarheidsstudie gehanteerde gegevens niet meer actueel of representatief zijn, dienen deze te worden geactualiseerd. De consequenties

20 Zie bijlage 4, reactienr. 14.

21 Zie bijlage 4, reactienr. 14, 15.

hiervan voor de alternatieven dienen te worden aangegeven (zie ook onder 2.1.2 eerste fase).

3.3 Inrichtingsvarianten - eerste fase

In de eerste fase dient voor ieder van de in het MER te beschrijven alternatieve locaties in globale termen een "basis-inrichtingsvariant" (zie ook 2.1.2) voor stortten enerzijds op het land (boven grondwater) en anderzijds in een (nieuwe) plas en een "meest milieuvriendelijke inrichtingsvariant" ontwikkeld te worden. Hierbij kan een bewerkingsinstallatie op de stortplaatslocatie worden betrokken. Bij het ontwikkelen van beide varianten moet in ieder geval aandacht worden besteed aan de volgende aspecten:

Vorm van de stort

- bergingscapaciteit in situ m³ per afzonderlijke locatie;
- baggerspecie per m² grondoppervlak;
- vorm en diepte of hoogte stort;
- geheel opvullen dan wel niet geheel opvullen van een plas;
- mogelijkheden tot vergroting van de capaciteit.

Bij de aanleg van een nieuwe put dient de winning van grondstoffen te worden getoetst aan het nationaal en provinciaal ontgrondingenbeleid en dienen tevens de milieugevolgen van het ontgraven en vervoeren van de grondstoffen te worden beschreven.

Indeling van de stort

- hoe het depot zodanig kan worden ingericht dat op natuurlijke wijze scheiding naar deeltjesgrootte en ontwatering van de deelstromen plaats vindt;
- compartimentering /situering binnen de stort van de meest uitlogende baggerspecie (chromium, arseen, bepaalde organische contaminanten);
- de (eventuele) plaatsing van een bewerkingsinstallatie op de stortlocatie;
- fasering in de aanleg en gebruik.

Isolatie, beheersbaarheid en controle

- boven-, onder- en zijafdichting, met name gericht op beperking van het advectief en diffusief transport, ondermeer door gebruikmaking van van nature aanwezige of aan te brengen hydrologisch isolerende, diffusieremmende en/of adsorberende lagen, alsmede hydrologische isolatie door middel van wijziging in peilverschillen. In dit kader dient ook te worden ingegaan op de technische mogelijkheden daartoe.

Waterhuishouding

Bij de locatiekeuze en inrichting dient zo veel mogelijk gebruik te worden gemaakt van gunstige lokale (geo)hydrologische omstandigheden (zie Beleidsstandpunt pag. 44). In dit kader is onder andere aandacht nodig voor:

- stijghoogteverschillen, ook in relatie tot oppervlaktewater en de omvang van kwel- of infiltratiestromen;
- dikte van de watervoerende systemen en van afsluitende lagen, inclusief de mate van voorkomen (heterogeniteit);
- stromingsrichting en -grootte van grondwater;
- afstand tussen de onderzijde van de stort en de grondwaterspiegel (bij storten op land) respectievelijk tot basis watervoerend pakket (bij storten in grondwater);
- een (globale) waterbalans per stortlocatie in verband met de afvoer van wateroverschot;
- verwerking van de diverse vrijkomende waterstromen in de verschillende fasen (stort-, consolidatie- en eindfase); zuiveringstechnieken voor de behandeling van retourwater en verdringingswater.

Aanvoer en wijze van storten

- de logistiek (aanvoer per schip, persleiding, per as); (globaal) benodigde infrastructuur, waaronder overslag, wegen en pijpleidingen (ook voor retourwater en verdringingswater);
- de mogelijkheden om waar mogelijk de baggerspecie per schip te vervoeren naar de stortlocatie, dit om het energieverbruik per ton/km transport te beperken;
- omvang van extra "verkeersstromen" en aanduiding van aan- en afvoerroutes;
- eventuele volumebeperking (door in situ dichtheid, versnelde consolidatie of ontwatering), mede om emissies naar de omgeving te minimaliseren.

Acceptatie, exploitatie, beheer en nazorg

- acceptatiecriteria voor storten; registratie;
- eindbestemming van de afgewerkte stort; in de eerste fase alleen globaal;
- de wijze van herinrichting, inclusief te treffen voorzieningen voor een inpassing van het terrein in het landschap (in de eerste fase alleen globaal beschrijven);
- eventuele mogelijkheden tot uitbreiding van de stort in de toekomst.

3.4 Inrichtingsvarianten - tweede fase

In de tweede fase moet, naast een meer gedetailleerde beschouwing van de eerste fase-aspecten in het MER in ieder geval aandacht worden besteed aan de volgende aspecten.

Aanleg

- aanleg van een stort gedurende bepaalde seizoenen, in verband met verstoringen van fauna.

Isolatie, beheersbaarheid en controle

- nadere detaillering van de IBC-voorzieningen;
- een risico-analyse van (het falen van) de voorzieningen, mogelijke maatregelen tot herstel;
- inbouw van controles op de werking van diverse onderdelen van de stort (monitoring);
- dikte isolerende afdeklaag bij storten in plas;
- verspreiding van ongewenste stoffen via de voedselketen (biologische beschikbaarheid).

Waterhuishouding

- scheiding tussen verontreinigde waterstromen en schone oppervlakte-afvoeren en schoon onttrokken grondwater;
- zuiveringstechnieken voor effluent;
- specifiek(e) lozingspunt(en).

Aanvoer en wijze van storten

- maatregelen om verspreiding van verontreiniging bij de aanvoer en het in depot brengen te voorkomen.

Acceptatie, exploitatie, beheer en nazorg

- wijze van acceptatie;
- (combinaties van) technieken ten aanzien van de beperking/beheersing van stankstoffen;
- effectbeperkende maatregelen ten aanzien van geluidemissies (met name in de aanlegfase);
- wijze van afwerking van de stortplaats na de gebruiksfase, met name wat betreft de IBC-voorzieningen;
- milieuzorgsysteem;
- de beheersorganisatie;
- de nazorg; verdeling verantwoordelijkheden.

Inrichtings- en gebruiksmogelijkheden na sluiting en afwerking

- te treffen voorzieningen voor een inpassing van het terrein in het landschap (gedetailleerd);
- al of niet richten van de afwerking van de stort op een natuur- of recreatiebestemming;
- de (milieuvriendelijke) wijze van afwerking van oevers; dit in relatie tot mogelijkheden tot natuurontwikkeling;
- mogelijkheden om negatieve gevolgen van grondwaterstandsveranderingen voor hydrologisch gevoelige gebieden (bijvoorbeeld natuurgebieden en gebieden voor fruitteelt, land- en tuinbouw) tegen te gaan.

3.5 Nulsituatie

Het niet doorgaan van de voorgenomen activiteit (storten van niet te verwerken baggerspecie) is geen reëel alternatief. Er zal naast verwerken (en verspreiding) altijd stortcapaciteit als eindverwerking nodig zijn.

Als nulsituatie kan worden genomen de huidige situatie waarin uitsluitend om dringende waterhuishoudkundige reden wordt gebaggerd en gestort (onderhoudsbaggerspecie).

Beschreven dient te worden wat als de autonome ontwikkeling wordt beschouwd ten aanzien het preventiebeleid en de verwerking (hergebruik, scheiden, reinigen) (zie ook 2.1. probleemanalyse).

Aangegeven moet worden welke (bagger)stortlocaties momenteel operationeel zijn en hoe lang nog. Is de capaciteit van deze stortlocaties eventueel eenvoudig uit te breiden? Belasting op geheel nieuwe locaties zou waar mogelijk moeten worden vermeden.

Per afzonderlijke locatie is het niet doorgaan van de voorgenomen activiteit wel mogelijk, deze situatie geldt dan als referentiekader voor de te beschrijven milieu-effecten vanwege het storten ter plaatse.

3.6 Het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast

Artikel 7.10, lid 3 van de Wm:

Het MER bevat ten minste: *"Een beschrijving van het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast"*.

Gelet op de nog te bepalen stortcapaciteit (na verwerking en hergebruik) en de capaciteit van de afzonderlijke locaties, zullen één of meer locaties gekozen moeten worden.

Bij het formuleren van het meest milieuvriendelijk alternatief moet bezien worden welke combinatie van locaties de minste milieugevolgen met zich mee zal brengen.

In principe moet uitgegaan worden van de meest milieuvriendelijke inrichting op ieder van de locaties, met speciale aandacht voor:

- optimale IBC-maatregelen;
- minimalisering emissies (bij transport en storten);
- optimale logistiek;
- een zodanige locatiekeuze, dat natuurpotenties optimaal worden versterkt (eindbestemming met natuurontwikkeling);
- verwerking en nuttige toepassing van baggerspecie.

Voor zover niet wordt gekozen voor varianten die waarschijnlijk de minst nadelige gevolgen voor het milieu opleveren, dient dit te worden gemotiveerd.

